

Noten

- 1 Turijn, Archivio di Stato, Architettura militare, Vol. iv, fol. 65. De kaart is beschreven in: Charles van den Heuvel, 'Papiere Bolwercken', *De introductie van de Italiaanse stede- en vestingbouw in de Nederlanden (1540-1609) en het gebruik van tekeningen* (Alphen aan den Rijn 1991) 165.
- 2 SHERTOGENBOSCHE IN BRABANTIA, in: Matteo Neroni, *Piante di fortezze nei paesi bassi*. Bibl. Nat. Firenze, Fondo Nazionale, II 1 281, fol. 114. De kaart is beschreven in: Charles van den Heuvel (idem).
- 3 Bibliothèque des Inspection du Genie Paris, Atlas 106, carte 49(11), cat. no. 984-985.
- 4 *tsHartogen Bosch*, J. van Deventer, minuutkaart, Koninklijke Bibliotheek Brussel.
- 5 L.P.L. Pirenne, 'De oudste panorama's van 's-Hertogenbosch, het panorama van Anton van den Wijngaerde', in *Brabantia* 4 (1995), 324-332.
- 6 *Tsertogenbosch*, G. Braun en F. Hoogenberg, in: *Civitates Orbis Terrarum*, 1572-1618, deel 4.
- 7 J.C. Gudde, 's-Hertogenbosch, *geschiedenis van vesting en forten* ('s-Hertogenbosch 1974) 56.
- 8 Uiteindelijk werd de Molenberg in 1590 afgegraven. Gudde (1974), 91.
- 9 Gudde (1974), 62; H.L. Janssen en E. Nijhof, 'Ceramiek uit drie beerputten onder de stadswal (1542-1543) van 's-Hertogenbosch', in: *Corpus Middeleeuws Aardewerk* 14,15,16 ('s-Hertogenbosch 1999) VII-X.

Berichten

Nieuws van het Noordbrabants Museum

Tentoonstelling Broedertwist: België en Nederland en de erfenis van 1830
24 september 2005
t/m 8 januari 2006

Broedertwist: België en Nederland en de erfenis van 1830 toont voor het eerst zowel de Nederlandse als de Belgische kijk op de gebeurtenissen rond 1830. Beide visies worden gespiegeld gepresenteerd. Belgische oorlogspropaganda hangt naast Nederlandse schilderingen met een tegenovergestelde boodschap. En naast de tempels voor de Belgische helden van de Revolutie, zoals 'Charlier met het houten been', prijken de tempels voor de Nederlandse martelaren, zoals Jan van Speijk die zichzelf en zijn schip de lucht in liet vliegen. De tentoonstelling beperkt zich niet tot de Revolutie. Na 1830 bestond er in de jonge staat België een grote behoefte om zichzelf te legitimeren. Dat deed men onder andere door het nationale verleden te verheerlijken. En ook in Nederland kon de nationale trots, na het smadelijke verlies van België, wel

een opsteker gebruiken. Om dit te illustreren is op de tentoonstelling een spectaculaire eregalerij gebouwd met grote Belgen en grote Nederlanders: Egmond tegenover Willem van Oranje en Rubens tegenover Rembrandt. Daarnaast blijkt de nationale trots ook uit de statige vorstenportretten, theatrale ontwerpen voor nationale monumenten, uniformen, vlaggen en vaderlandse relieken. De bezoeker kan patriottische poëzie beluisteren en er klinken nationale hymnen en vaderlandslievende liederen. En natuurlijk wordt er ook aandacht geschonken aan de wijze waarop Nederlanders en Belgen elkaar vandaag de dag bekijken. De tentoonstelling *Broedertwist: België en Nederland en de erfenis van 1830* is een samenwerkingsproject tussen het Noordbrabants Museum in 's-Hertogenbosch en het Stedelijk Museum Vander Kelen-Mertens in Leuven, waar de tentoonstelling te zien zal zijn van 28 januari t/m 23 april 2006. Bovendien zijn de Katholieke Universiteit Leuven en de Radboud Universiteit Nijmegen nauw bij het project betrokken geweest. Bij de tentoonstelling verschijnt een gelijknamige publicatie geschreven door de Nederlandse his-



'De overdracht van het vaandel door de prins van Oranje aan de Bossche schutterij op 24 juli 1831', olieverfschilderij ca. 1839 van Dominicus Dubois, 244 x 260 cm. Het vaandel was bekostigd door 77 dames. (Gemeente 's-Hertogenbosch, stadhuis; foto: Noordbrabants Museum) Een gedeelte van de Bossche schutterij vertrok uit de stad en nam in augustus 1831 deel aan de 'tiendaagse veldtocht'; een ander gedeelte bleef achter en verrichtte hier garnizoensdienst.

toricus prof. dr. Peter Rietbergen en zijn Belgische collega dr. Tom Verschaffel.